

Vz. We leven in roerige tijden. De wereld staat op zijn kop. Veel moest ineens anders, kon niet meer zoals we gewend waren.

Veel mensen hebben in eigen gezin, familie, vriendenkring ervaren dat COVID genadeloos kan toeslaan.

Juist nu is nodig dat we zorgvuldig blijven handelen en de nodige voorzorgsmaatregelen nemen. De maatregelen zijn niet bedacht om mensen dwars te zitten, toch lijken mensen dat wel zo te ervaren. De roep om rechten"ik wil ", "mijn belang vraagt" klinkt helaas te vaak.

Vz, een mens komt tot zijn recht in relatie tot anderen. Verantwoordelijk zijn voor jezelf, maar bovenal ook voor de mensen om je heen. Dat is hoe wij als christendemocraten mensen bezien.

Mensen zijn in de kern sociale wezens. Als we dat in ogenschouw nemen, dan is het ook direct duidelijk waarom de Covid maatregelen mensen zo zwaar vallen. Ouderen die geen bezoek mogen ontvangen kwijnen weg, kinderen die niet naar de middelbare school mogen en hun vrienden en leraren niet mogen ontmoeten worden onverschillig. Mensen komen tot hun recht in relatie tot anderen. Dat persoonlijke contact, dat de afgelopen tijd sterk beperkt werd zo niet zelfs onmogelijk werd, maakt dit meer dan duidelijk.

We zijn dan ook blij dat steeds meer maatregelen versoepeld kunnen worden al blijft voorzichtigheid geboden. We zien dat het MKB en familiebedrijven het de afgelopen periode erg moeilijk hebben gehad en nog steeds hebben Het CDA wil dat de overheid, zeker ook nu er is voor onze Gelderse inwoners, bedrijven en bv de Gelderse musea.. Daarom is het goed dat we direct in maart al met provinciale noodhulp zijn begonnen en dat we snel daarna al hebben besloten om 50 miljoen uit te trekken voor steun aan Gelderse musea, ondernemers en tal van andere activiteiten.

Ik noemde het al, mensen zijn sociale wezens. Daarom gaat onze aandacht in het bijzonder uit naar de Gelderse dorpshuizen. Zij zijn ontmoetingsplekken pur sang en verdienen daarom onze steun. Het CDA roept het college dan ook op de dorpshuizen te betrekken bij eventuele overbruggingshulp, wanneer blijkt dat vanuit andere overheden niet voldoende hulp wordt geboden.

Vz Onze vrijheid is een kostbaar goed, bevochten en op 5 mei 1945 was daar dan de bevrijding. Dit jaar zouden we gedenken, herdenken hen die de hoogste prijs hebben betaald voor onze vrijheid. Maar we zouden ook de vrijheid vieren.

Toen ik onlangs op zolder aan het opruimen was, vond ik een programmaboekje van de eerste herdenking die op 5 mei 1946 plaatsvond op pleinen, in kerken en waar al niet. Volgend jaar is het 75 jaar geleden dat we voor het eerst de gedenking, herdenking vorm hebben gegeven.

Er leven steeds minder veteranen, mensen die de oorlogsjaren zelf hebben meegemaakt. Mede daarom moeten we steeds blijven zoeken naar manieren om het verhaal van de oorlog te vertellen, om waakzaam te blijven. Goed dat wij onze Gelderse activiteiten hiervoor volgend jaar samen met onze inwoners alsnog gestalte gaan geven.

Vz het gaat om mensen, mensen die ertoe doen, die opstaan en in actie komen, het verschil maken!. Dat deden mensen ruim 75 jaar geleden en dat deden veel mensen de afgelopen maanden ook weer. In deze COVID-tijden zijn er veel mensen actief om voor anderen te zorgen, steeds weer staan mensen klaar voor anderen! Klaar te staan. Dat is iets om niet lichtvaardig over te spreken, de waardering voor die inzet van velen geeft ons ook een plicht om voorzichtig en alert te blijven.

Voorzitter we hebben zo allemaal onze wensen, wat beter kan, anders moet. Daarover het gesprek voeren is belangrijk. Maar laten we nu ook kijken en waarderen wat we al wel voor elkaar hebben. Vz wanneer we immers alleen maar kijken naar wat we niet hebben worden we ontevreden. Kijk wat we in Gelderland hebben en hoe kunnen we dat versterken. De Covid aanpak en het coalitieakkoord zijn wat het CDA betreft mooie illustraties van het anders kijken.

Vz , dan kom ik nu bij de perspectiefnota. Een heel bijzondere, zo schrijft het college, omdat we in een jaar tijd ons geconfronteerd zien met een aantal ingrijpende crises. De toekomst is onzeker, we varen met beperkt zicht, zoals Jan Markink het verwoorde. Bij dit alles is het goed om wel met elkaar een stip op de horizon te zetten en perspectief houden.

Ik zou dan ook vandaag langs 3 lijnen een aantal zaken willen adresseren:

1. de opgaven voor Gelderland: wat hebben we met elkaar te doen?
2. Het integraal werken: hoe bereiken we onze resultaten?
3. en de informatiepositie PS : hoe kunnen in deze onzekere tijden waarin voortdurend moet worden bijgestuurd, GS en PS zo goed mogelijk samen optrekken.

Opgaven

Van Covid tot stikstof, van klimaat, tot woningbouw, van verkeersveiligheid tot leefbaarheid en het ondernemingsklimaat.

De opgaven zijn groot. Wegkijken is geen optie.

GS werken naar mening van de CDA-fractie keihard om de opgaven het hoofd te bieden.

Juist dan is het goed om het coalitieakkoord en het programma Gaaf Gelderland goed voor ogen te houden, zodat we snel kunnen schakelen als de omstandigheden daarom vragen.

Wij weten ook dat we vanaf het najaar volop in moeten zetten op een robuust herstelprogramma gericht op herstel van onze GLD economie maar ook op herstel van ons Gelders sociaal en cultureel weefsel.

Voor alle opgaven geldt voorzitter, dat de route en de oplossingen alleen tot stand kunnen komen als er voldoende draagvlak voor is. Draagvlak vraagt ook om realistische plannen.

De rol die we als PS en GS hebben vraagt ook om het nemen van verantwoordelijkheid. Bij de verdere uitwerking van de plannen uit het coalitieakkoord, de opgaven waarmee we nu worden geconfronteerd moeten we koers zetten, niet parkeren in "ooitland". We zullen met elkaar samen voor Gelderland de keuzes moeten maken. Dat is niet eenvoudig, maar daarvoor staan we wel aan de lat!

Voorzitter, in mei vorig jaar hadden we een prachtige bijeenkomst hier op het HdP waar we samen met de inwoners van Gelderland en met tal van organisaties spraken over hun ideeën voor de komende jaren, de brainstormbijeenkomst.

Vraag aan GS hoe wordt er nu concreet met die oogst aan ideeën omgegaan. We zouden laten zien en horen wat we met die oogst gingen doen.

Anderhalf jaar geleden verscheen het Rapport Huijbregts over de bestuurskracht van onze provincie. In najaar volgt een update. Dat leidt bij ons tot de vraag: Wat kunnen **WIJ als PS** nog meer doen om mensen nog meer te laten ervaren dat we naast hun willen staan als provincie en partners?

Moeten wij, als staten ook niet – net als het college – eens onszelf laten spiegelen door de samenleving? Hoe ervaren mensen nu het handelen van de provincie? Wat kunnen wij doen om onze dienstverlening te verbeteren, om zichtbaarder te zijn voor onze inwoners.

Een goed voorbeeld hiervoor zou een Gelderse hotline kunnen zijn waar mensen terecht kunnen met klachten over bijvoorbeeld onderhoud aan provinciale wegen, groen of andere provinciale items. De provincie heeft een telefoonnummer en een website, maar het kan allemaal nog een slagje simpeler en laagdrempeliger. Veel gemeenten maken daarvoor gebruik van simpele apps als Makkelijk melden of BuitenBeter. **Vraag: Kunnen we daar niet bij aansluiten? Kan GS een en ander verkennen en de bevindingen voor de begrotingsbehandeling aan PS melden?**

.

Integraal werken

De vraag naar ruimte voor woningbouw en bedrijfslocaties wordt traditioneel vanuit ruimtelijke overwegingen afgewogen. De komst van de omgevingswet biedt ruimte voor een bredere afweging. Het integraal werken zoals GS dat in de perspectievennota heeft vervat biedt een mogelijk nog bredere manier van kijken, afwegen en inzetten van instrumenten.

Een voorbeeld hiervan is de situatie rond arbeidsmigranten. Daarbij gaat het niet alleen om goede huisvesting voor deze groep. Het gaat dan ook vragen als hoe zorgen we dat deze mensen veilig samen kunnen werken, wat zijn de effecten op de lokale arbeidsmarkt, is de arbeidsmarkt eigenlijk wel gediend bij dit type werkgelegenheid enzovoort. Vraagstukken dus op het gebied van volksgezondheid (denk aan Covid), leefbaarheid en economie. Integraal werken/afwegen is voor het CDA geen Haarlemmerolie, maar het biedt wel kansen om tot beter gefundeerde besluiten te komen.

Vraag : zie GS integraal werken ook zo?

We zijn het dan ook eens met het instellen van 1 integrale reserve middelen bestuursperiode (laten we ophouden te spreken over coalitiemiddelen (want die bestaan niet natuurlijk). Wel graag tussentijds rapporteren.

In het vervolgvorstel is aangegeven dat GS op een later moment nog terug komt op de wens om een systematische benadering van de reserves.

De doorlichting van de reserves heeft geleid tot het vinden van 240 mln. Das mooi, maar ook bijzonder. Het tegen het licht houden van de reserves moeten we niet eens per 4 jaar doen, maar vaker, om eerder bij te stellen en opnieuw te prioriteren. Dit moet echt een ingebakken proces zijn.

Integraal werken doen veel gemeenten al langere tijd.

In de begroting worden budgetrechtelijke zaken geregeld. (4 functies begroting).

Nu komen we in PC cyclus grondslagen en beschikbaarstellingen tegen die feitelijk ook kunnen worden gekoppeld aan een vaststelling van beleidsnotities.

In de begroting vindt dan de afweging plaats op middelen niveau. De kredietverlening kan prima worden gekoppeld aan het Statenbesluit waarmee ook over de beleidsrichting/project wordt besloten.

Vraag: zijn GS bereid om bv in overleg met de rekeningcommissie te kijken hoe een en ander er uit zou kunnen zien en vervolgens in een statenbrief e.e.a. te delen met PS zodat we daar inhoudelijk over kunnen spreken.

Perspectiefnota kan zo ook echt een perspectiefnota worden met de uitgangspunten voor de begroting van het komende jaar en daarna. Nu lopen de huidige -lopende- begroting en de komende begroting in 1 document te veel nog door elkaar.

In het najaar zullen we nog heel wat met elkaar spreken over de verschillende beleidsvoorstellen. Daarom vz zullen we nu geen moties steunen die bij die beleidsnotities thuishoren. Ook dat is integraal werken.

Informatiepositie PS

Hoe houden we zicht als Ps op wat er allemaal loopt. Alleen al de plannen/projecten mbt wegendat zijn er nog al wat. De Miam gaf ps steeds per fase waarin een project zich bevond informatie over de stand van zaken.

De MIAM is vorig jaar afgeschaft (zie perspectievennota vorig jaar). GS zou zoeken naar een nieuwe passende vorm om staten te informeren.

Vraag: wanneer worden we als PS geïnformeerd over “opvolger” MIAM? Kan GS toezeggen dat voor de begrotingsbehandeling er een statenbrief komt met een voorstel over de MIAM 2.0

Subsidies:

Eerder hebben we geregeld aandacht gevraagd voor de subsidietrajecten. Dan ging het vooral om de complexiteit van het aanvragen van een subsidie en de lange doorlooptijd. In de perspectievennota wordt geschetst dat er wordt gewerkt aan het verbeteren van subsidieprocessen. In het coalitieakkoord zijn afspraken vastgelegd over versnelling van subsidietrajecten.

Goed om te zien dat hier nu slagen gemaakt worden en ook gemaakt zijn. De subsidietrajecten als gevolg van de Covid-19 gelden zijn hier een goed voorbeeld van. Daarbij lieten we zien dat een aanvraag voor steun snel en zorgvuldig kon worden afgehandeld.

Voorzitter, het kan dus echt sneller in de uitvoering, het moet echt sneller in de uitvoering. In 2021 is het systeem klaar zo wordt in de perspectievennota aangegeven. Maar, voorzitter, processen kunnen ook zonder systeem lean worden gemaakt.

Snellere afdoening en minder papierwerk/of anders gezegd minder digitale obesitas: wat is echt nodig om aanvraag te beoordelen en aan de andere kant voldoende borging om misbruik te voorkomen (zie pleidooi Ton Diepeveen).

Vraag; Kan GS toezeggen dat er voor de begrotingsbehandeling een statenbrief komt waarin wordt geschetst op welke wijze de versnelling van de afhandeling bv de 3wkn termijn wordt gerealiseerd? Niet de vraag of maar de vraag hoe die termijn kan worden gehaald daar draait het om, voorzitter.

Tot slot

Vz tot slot ik zei het al aan het begin van mijn betoog: een mens komt tot zijn recht in relatie tot anderen. Daarom ben ik blij dat het ons gelukt is om nu weer samen te kunnen vergaderen. Dank aan degenen die daarvoor inspanningen leverden.

De saamhorigheid die we dit voorjaar zagen als gevolg van de Covid laat zien hoe zeer wij sociale wezens zijn.

Als we dan één ding mogen leren van deze buitengewoon ingewikkelde periode dan zou ik hopen dat we die saamhorigheid en dat omzien naar elkaar vasthouden. Dan wonen we echt, dan leven we echt en dan zijn we echt Samen in Gelderland.

0-0-00-0-0